

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення Вченої ради ХДАЕУ
протокол від 30.06.2023 року № 7

Введено в дію:
наказ від 30.06.2023 р. № 22-ОД

ПОЛОЖЕННЯ

про порядок перевірки наукових, навчально-наукових, навчально-методичних
матеріалів на наявність плагіату

1. Загальні положення

1.1. Положення про порядок перевірки наукових, навчально-методичних, дисертаційних, магістерських, бакалаврських робіт на наявність плагіату (далі Положення) у Херсонському державному аграрно-економічному університеті (далі Університет) розроблено відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність» «Про авторське право і суміжні права», нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України, чинних наказів та рекомендацій Міністерства освіти і науки України, Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, Статуту ХДАЕУ з метою запобігання плагіату в наукових, навчально-методичних та навчальних працях науково-педагогічних, наукових та інших працівників Університету, здобувачів всіх освітніх ступенів, дотримання вимог наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань, сприяння впровадженню практики належного цитування через визначення поняття та форм плагіату, методів запобігання його поширенню, процедури розгляду та фіксування фактів плагіату, а також формалізації можливих наслідків його вчинення у межах університету.

1.2. У Положенні використовуються терміни у таких значеннях:

Автор – фізична особа, інтелектуальною працею якої створено твір.

Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

Здобувач вищої освіти – особа, яка навчається у закладі вищої освіти на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації.

Науковий результат – нове наукове знання, одержане в процесі фундаментальних або прикладних наукових досліджень чи аналітичної (аналітико-синтетичної) обробки та систематизації відомих наукових фактів, тверджень та результатів, зафіксоване на носіях інформації. Науковий результат може бути у формі звіту, опублікованої наукової статті, наукової доповіді, наукового повідомлення про науково-дослідну роботу, монографічного дослідження, наукового відкриття, проекту нормативно-правового акта, нормативного документа або науково - методичних документів, підготовка яких потребує проведення відповідних наукових досліджень або містить наукову складову.

Оприлюднення твору – здійснена за згодою автора або іншого суб'єкта авторського права і/або суміжних прав дія, що вперше робить твір доступним для публіки шляхом опублікування, публічного виконання, публічного показу, публічної демонстрації, публічного сповіщення тощо.

Плагіат – оприлюднення (опублікування) повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору.

Самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів.

Твір – інформація, як результат наукової чи навчально-методичної діяльності конкретної особи (чи у співавторстві), представлена на паперових носіях або в електронному вигляді у мережі Інтернет чи оприлюднена на офіційному веб- сайті університету (монографія, посібник, навчальне видання, стаття, препринт, автореферат, рукопис дисертації, кваліфікаційна робота (проект), тощо).

Цитата – порівняно короткий уривок з літературного, наукового чи будь-якого іншого опублікованого (оприлюдненого на офіційному веб-сайті) твору, який використовується, з обов'язковим посиланням на його автора і джерело цитування, іншою особою у своєму творі з метою зробити зрозумілішими свої твердження або для посилання на погляди іншого автора в автентичному формулюванні.

1.3. Академічним плагіатом є:

- видання виконаної іншим автором роботи за свою без внесення в неї жодних змін;
- відтворення в науковій роботі без змін, з незначними змінами, або в перекладі тексту іншого автора (інших авторів) без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту;
- внесення незначних правок у скопійований матеріал (переформулювання речень, зміна порядку слів у них тощо) та без належного оформлення цитування;
- відтворення наведених в іншому джерелі цитат з третіх джерел без вказування, за яким саме безпосереднім джерелом наведена цитата;
- відтворення в науковій роботі наведених в іншому джерелі експериментальних або інших наукових даних без вказування на те, ким саме були отримані ці дані;
- представлення суміші власних і запозичених аргументів без належного цитування;

- парафраза – переказ своїми словами чужих думок, ідей або тексту;
- сутність парафрази полягає в заміні слів (знаків), фразеологічних зворотів або пропозицій при використанні будь-якої авторської наукової праці (збереженої на електронних або паперових носіях, у тому числі розміщеної в мережі Інтернет);

- компіляція – створення значного масиву тексту без поглибленого вивчення проблеми шляхом копіювання тексту із низки джерел без внесення в нього правок, з посиланням на авторів та «маскуванням» шляхом написання перехідних речень між скопійованими частинами тексту.

1.4. Загальну координацію процесу дотримання академічної доброчесності на загальноуніверситетському рівні здійснює перший проректор, проректор з науково-педагогічної роботи, який очолює університетську Комісію з етики та управління конфліктами.

Управління процесом дотримання академічної доброчесності на загальноуніверситетському рівні здійснює проректор з наукової роботи та міжнародної діяльності, який очолює Комісію з академічної доброчесності університету.

Управління процесом дотримання академічної доброчесності на факультетах здійснюють декани факультетів, які очолюють Комісії з академічної доброчесності факультетів.

Порядок формування комісій та їх роботи визначається окремим Положенням.

1.5. Витрати, пов'язані із перевіркою наукових, навчально-наукових, навчально-методичних матеріалів на наявність плагіату програмними продуктами, що використовуються в університетському середовищі в рамках підписаних договорів, несе Університет.

2. Організація зовнішньої системи виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості

2.1. Перевірка всіх видів робіт проводиться за допомогою програмно-технічних засобів, які дозволяють згенерувати звіт за результатами перевірки зі встановленням факту наявності чи відсутності текстових запозичень. Використання системи відбувається відповідно до укладених угод з фірмою, яка має право надавати послуги користування цією системою.

2.2. Контрольні функції щодо дотримання академічної доброчесності покладається на Комісію з академічної доброчесності ХДАЕУ.

2.3. Наказом ректора призначається адміністратор системи виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості, до повноважень якого належить створення облікових записів для відповідальних осіб для роботи із системою.

2.4. Відповідальні особи по роботі із системою призначаються розпорядженням проректора з наукової роботи та міжнародної діяльності за поданням керівників структурних підрозділів.

2.5. Процедура виявлення ознак плагіату з використанням відповідної системи виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості складається з наступних етапів:

- відповідальна особа завантажує електронний варіант роботи у систему для виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості та формує звіт подібності;

- звіт подібності передається для аналізу та прийняття відповідного рішення комісіям з академічної доброчесності, що утворюються терміном на навчальний рік розпорядженнями деканів факультетів, голови організаційного комітету конференції, головного редактора наукового журналу, голови спеціалізованої вченої ради.

3. Порядок перевірки навчальних, кваліфікаційних, науково-методичних та наукових робіт на наявність ознак академічного плагіату

3.1. Перевірці на наявність ознак академічного плагіату обов'язково підлягають:

- кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти, які на етапі підготовки подання роботи (не пізніше двох тижнів) до передзахисту перевіряються безпосередньо відповідальною особою по роботі із системою, що призначається у встановленому порядку;

- науково-методичні роботи (підручники, навчальні посібники, тощо), які на етапі рецензування перевіряються Науковою бібліотекою ХДАЕУ;

- наукові роботи (рукописи статей, тези доповідей, які надходять до редакцій наукових журналів або оргкомітетів заходів наукового, науково-технічного і науково-методичного спрямування, дисертації), які на етапі подання роботи в редакційну колегію журналу, в оргкомітет конференції, до розгляду спеціалізованою вченою радою перевіряються Науковою бібліотекою університету;

- заключні звіти за результатами виконання НДР, що фінансуються за рахунок державного та/або місцевого бюджетів, які перед поданням на

затвердження профільною робочою групою вченої ради університету перевіряються науковою бібліотекою університету.

3.2. Перевірка всіх видів робіт на наявність ознак академічного плагіату обов'язково передує всім іншим процедурам розгляду.

3.3. Перевірка всіх видів робіт проводиться за допомогою програми «Unichek» або інших програмно-технічних засобів, які дозволяють згенерувати звіт за результатами перевірки зі встановленням факту наявності чи відсутності текстових запозичень.

3.4. Алгоритм перевірки роботи на наявність ознак академічного плагіату за допомогою програмно-технічних засобів та аналізу результатів перевірки визначаються окремою Інструкцією.

3.5. У разі, якщо за результатами відповідного аналізу звіту перевірки роботи на наявність ознак академічного плагіату встановлено коректність посилань на першоджерело для текстових запозичень, то робота допускається до захисту, рецензування або розгляду, рекомендується до друку, вважається такою, що пройшла внутрішнє рецензування.

3.6. У разі надходження апеляції від здобувача вищої освіти або незгоди автора (авторів) роботи з результатами перевірки проводиться процедура апеляції.

4. Критерії оцінювання плагіату в роботах

4.1. Критерії оцінювання плагіату в документах:

- понад 70 % унікальності – текст вважається оригінальним та не потребує додаткових дій щодо запобігання неправомірним запозиченням;
- унікальність тексту від 50 % до 70 % – оригінальність тексту задовільна, слід перевірити наявність посилань на першоджерела для цитованих фрагментів;
- унікальність тексту від 40 % до 50 % – робота допускається до захисту, але комісії із захисту слід звернути увагу на низький рівень оригінальності тексту;
- унікальність тексту менше 40 % – робота не допускається до захисту.

4.2. Під час перевірки на наявність плагіату наукових статей, монографій НПП, докторів, аспірантів допускається схожості не більше 30 % раніше опублікованого матеріалу.

4.3. Під час перевірки на наявність плагіату підручників та посібників

НПП, докторів, аспірантів допускається схожості не більше 40 % раніше опублікованого матеріалу.

4.4. Під час перевірки на наявність плагіату дисертаційних робіт допускається схожості не більше 40 % раніше опублікованого та цитованого матеріалу

4.5. Під час перевірки на наявність плагіату звіти за результатами виконання НДР, що фінансуються за рахунок державного та/або місцевого бюджетів не більше 40 % раніше опублікованого та цитованого матеріалу.

5. Прикінцеві положення

5.1. Положення набирає чинності з моменту його затвердження рішенням Вченої Ради ХДАЕУ та введення в дію наказом ректора.

5.2. Зміни та доповнення до положення вносяться шляхом викладання його в новій редакції.